

О. П. Короченський,

д-р філол. наук

УДК [070: 821.111–92.09](73)“1880”

Публіцистика як поле міжкультурної комунікації: Хосе Марті про північноамериканську пресу 1880-х рр.

Статтю присвячено аналізу публіцистики Хосе Марті, розглядові особливостей репрезентації ним реалій американського життя у публіцистичних текстах, створених для низки латиноамериканських видань. Звертається увага на еволюцію поглядів Х. Марті на роль і функції якісної преси, на згубність «комерційної преси» для розвитку суспільства.

Ключові слова: публіцистика, комерційна преса, соціальна роль журналістики, Хосе Марті.

Публіцистична спадщина видатного кубинського громадського діяча, просвітителя й поета Хосе Марті (1853–1895 рр.) здавна була й залишається приводом для дискусій, спрямованість яких нерідко визначалася політичними та ідеологічними настановами їх учасників.

Перебуваючи в Сполучених Штатах у вимушеній еміграції, публіцист інтенсивно співпрацював з редакціями низки видань в Нью-Йорку, газет і журналів, що виходили в країнах Південної і Центральної Америки. У 1881 р. Х. Марті стає нью-йоркським кореспондентом венесуельської газети «La Opinión Nacional» («Думка Нації») і великої аргентинської газети «La Nación» («Нація»), співпраця з якою тривала до 20 травня 1891 р. Публіцистичні твори Х. Марті про Сполучені Штати, включені згодом в цикл «Північноамериканські сцени», з'являлися на сторінках «La Nación» та інших латиноамериканських видань (зокрема газет «La Opinión Pública» («Громадська думка», Венесуела), «Partido Liberal» («Ліберальна партія», Мексика), «La República» (Гондурас).

В останній чверті XIX ст. Сполучені Штати, що швидко розвиваються, поступово стають в Латинській Америці новим полюсом економічного й культурного тяжіння з огляду на початок поступової переорієнтації молодих республік із господарських та культурних зв'язків із Західною Європою (як «матір'ю-Іспанією», так і з інтелектуальною Меккою передових латиноамериканців того часу – Францією) на нерозвинені раніше відносини із усе більш могутнім північним гігантом, який представляв інший тип цивілізаційного устрою. Публіцист прагнув сприяти своєю творчістю взаємному ознайомленню Південної та Північної Америки, наведенню інтелектуальних мостів між культурою латиноамериканців та їхніх північних сусідів.

Особливої актуальності цій діяльності надавала експансіоністська політика США на континенті, що проявилася в цей історичний період, прикриваючись гаслами панамериканізму.

Метою розвідки є аналіз публіцистики Хосе Марті як поля міжкультурних комунікацій, що реалізується у таких завданнях: окреслити репрезентацію Х. Марті реалій американського життя у публіцистичних текстах, простежити його погляди на роль і функції якісної преси, на згубність «комерційної преси» для розвитку суспільства. Предметом дослідження виступають особливості поглядів Х. Марті на пресу Сполучених Штатів, об'єктом – його публіцистичні тексти.

«Північноамериканські хроніки» Х. Марті викликали великий інтерес читачів південніше від Ріо-Гранде, яким у той час були ще маловідомі способи життя й культура США. Журналіст, вивчивши різні аспекти життя північноамериканського суспільства, мав реальну можливість переконатись у величезному потенціалі впливу періодичної преси США, яка вперше в другій половині XIX ст. привернула увагу масової аудиторії. Він став свідком стрімкого розвитку масової північноамериканської преси та опинився серед перших латиноамериканських авторів, які описали й оцінили журналістику США як один з найважливіших інститутів сучасного суспільства. Публіцист був свідком стрімкого розвитку масової північноамериканської преси, мав можливість побачити на власні очі, якими насправді є провідні газети, спрямовані на отримання прибутку від рекламної діяльності та продажу накладу. Він називав таку періодику «комерційною пресою» («esta prensa de negocio») [1, с. 197].

У перші роки свого перебування у Сполучених Штатах кубинський вигнанець, що спочатку ідеалізував деякі аспекти північноамерикан-

ської дійсності й політичної системи США, багато в чому позитивно оцінював роль друку в суспільному житті цієї країни. Х. Марті був вражений великими можливостями гігантських підприємств преси, якими стали в 1880-ті роки провідні газети Сполучених Штатів з їхніми великими штатами співробітників, здатними забезпечити оперативний збір і висвітлення новин, з широким використанням телеграфу і новітньої поліграфічної техніки, що дає змогу налагодити випуск багатосторінкових випусків кілька разів на день. Він писав у хроніці з Нью-Йорка: «Я бачив ці газети зсередини. Це щонайменше гігантські машини». Публіцист іменував велику газету з її бурхливим ритмом діяльності «гарячковим підприємством» («la empresa febril») [2, с. 160].

У північноамериканських хроніках, призначених для опублікування в аргентинській газеті «La Nación», мексиканській «El Partido Liberal», журналі «La America» (Нью-Йорк) та інших виданнях, Х. Марті неодноразово описував злагожену, професійну роботу репортерських груп провідних газет країни, що здійснювали висвітлення президентських виборів, публічних заходів, природних лих тощо, давав високу оцінку оперативної діяльності редакцій, сміливості журналістів під час виконання професійного обов'язку. Проте вже в перших судженнях про комерційно орієнтовану пресу в Сполучених Штатах проявилось критичне ставлення публіциста до деяких виявів такої журналістики. Воно переросло згодом у стійке неприйняття ринкових практик, оскільки характер «комерційної преси» діаметрально суперечив просвітницьким поглядам Х. Марті на соціальну роль журналістики [3].

Кубинський публіцист, що волею долі став літописцем історії Сполучених Штатів 80-х рр. XIX ст., неодноразово спостерігав реакцію комерційної преси на різні конфліктні ситуації в північноамериканському суспільстві, зокрема на часті в той період конфлікти між працею і капіталом. Проникливий спостерігач Марті не міг не зазначити, що «комерційна преса», що адресована масовій читацькій аудиторії й декларує своє служіння всьому суспільству, насправді стоїть на боці економічно й політично могутньої меншості й вельми упереджена в питаннях, від яких залежить збереження її могутності. Такий підхід до висвітлення найгостріших соціальних проблем не міг влаштувати журналіста, який вважав, що преса повинна служити всім громадянам, а не окремим особам чи соціальним групам.

Х. Марті неодноразово вказував у своїх публіцистичних роботах, на необ'єктивність і незбалансованість у висвітленні багатьох подій і

явищ, властиві комерційній пресі. Як правило, необ'єктивність мала місце у випадках, коли так чи інакше порушувалися інтереси вищих верств суспільства. Зокрема, Х. Марті був обурений реакцією найбільших американських газет «Herald» і «Tribune», які виступили з несправедливими звинуваченнями на адресу робітників-страйкарів, які відстоюють свої елементарні права в конфлікті з працедавцями. «Преса, на яку наклали руку багатії, за рідкісним винятком захищає багатих. Голодуючий бідняк не знаходить співчуття», – до такого висновку після майже десятирічного спостереження за діяльністю «комерційної преси» США доходить Х. Марті в хроніці «Бали, політика і страйки», опублікованій в аргентинській газеті «La Nación» 30 березня 1889 р. [4, с. 145]. Публіцист чітко побачив небажання комерційних видань ускладнювати відносини з можновладцями, політиками та економічно могутніми групами, а також їхнє прагнення уникнути критики, яка зачіпає основи суспільної та політичної системи, що існує в Сполучених Штатах. Він характеризував таку поведінку преси як боягузтво.

У хроніці «Нью-Йорк у владі блазнів» (1884 р.), яка розкриває зловживання впродовж виборчої кампанії, включаючи прямий підкуп виборців, Марті з обуренням писав, що «та сама преса, яка боїться втратити свій вплив на маси і свій прибуток, не говорить про ці речі через страх протиставити себе тим, хто заправляє у виборчих округах». Публіцист дав нищівну характеристику діячам «комерційної преси», які потурають можновладцям та грошовій аристократії: «Вони дивляться вгору в надії отримати чайові. Зовнішність прислужників і відразлива посмішка лакеїв!» [5, с. 144].

Від уваги публіциста не «сховалася» відсутність реального інтересу «комерційної преси» до життя трудової людини, будь він робітником або підприємцем, або ж представником іншої соціальної групи. Як і загалом інтересу до виробничої сфери життя суспільства, до сфери матеріальної й духовної творчості, яку Х. Марті вважав надзвичайно важливою. На думку публіциста, ця галузь заслуговує на пильну увагу преси, якщо та дійсно зацікавлена у вихованні нових поколінь активних творців, здатних змінити світ.

Хосе Марті зазначав, що орієнтовані на прибуток видання, стурбовані переважно розвагою читача, проявляють інтерес до виробництва лише зрідка – тоді, коли в поле їхнього зору потрапляють різні курйозні факти, здатні потішити публіку. Загалом же на сторінках газет «не видно фабрик, але є салони, немає комерсантів, але є люди від літератури; немає бідняків, що

ремствують, немає заводських робітників» [2, с. 161]. Так автор підводить читача до висновку, що «комерційна преса» не приділяє належної уваги реальному життю більшості населення, а в полі її зору постійно перебуває лише досить вузький сектор життя суспільства.

Для Х. Марті була очевидною слабка зацікавленість багатьох комерційно орієнтованих видань у висвітленні інтелектуального життя суспільства, в серйозному вивченні та обговоренні питань культури особливо в тих випадках, коли можна було б обговорювати дійсно глибокі новаторські твори літератури і мистецтва. У хроніці «Приватна кореспонденція газети "El Partido Liberal"» публіцист писав, що в нью-йоркських газетах «не говориться те, що повинно...» [2, с. 161]. Його пригнічувало, що велика преса Сполучених Штатів вперто не помічає таких гігантів духу, видатних представників американської літератури та філософської думки, як Уїтмен, Торо, Емерсон, хоча постійно пише про другорядних і треторядних літераторів і твори «красного письменства». Сам Х. Марті був одним із небагатьох сучасників, які гідно оцінили ще за життя Уолта Уїтмена великий талант цього поета, що помер, так і не дочекавшись визнання співвітчизників.

Публіцист дивувався самовдоволенню і духовній обмеженості, властивим «комерційній пресі» та культивованим нею. Під час опису «Harper's Magazine» – найбільшого нью-йоркського журналу 1880-х рр., який іменував себе «гігантом серед журналів», публіцист зауважив, що видання «представляє примітивний національний дух». «Harper's Magazine» охоче присвячував свої сторінки публікаціям, що оспівували «біблійний дух Нової Англії»: «респектабельний, прихильний до сім'ї і церкви, задоволений побутовим благополуччям і тілесною міццю» – дух, який свідчить, на думку Х. Марті, про те, що його носії мали «вузькомислячий і маловідкритий розум» [6, с. 430]. Насаджуючи типовий для Сполучених Штатів прагматизм, культ матеріального успіху, журнал залишався байдужим до інших духовних проявів і цінностей, до всього, що не вкладалося в прокрустове ложе панівних уявлень і розглядалося як «чужорідний» елемент.

Х. Марті, який виступав проти духовної обмеженості і культурного ізоляціонізму північноамериканців, покладав на «комерційну пресу» відповідальність за їх культивування в суспільстві. Публіцист з гнівним засудженням відгукувався про таку рису ринково орієнтованої преси, як прагнення постійно слідувати за масою, потурати неuczтву і найпримітивнішим інстинктам публіки в надії домогтися вузько витлумаченого успіху – високої прибутковості га-

зетного або журнального підприємства. Публіцист писав у хроніці «Нью-Йорк у владі блазнів»: «Іноді боляче буває дивитися, як задобрюють ці газети натовп – лестять йому, опускаються до його культурного рівня, підлаштовуючись під нього для того, щоб відповідати найбільш вульгарним і тваринним смакам...» [5, с. 41].

Характеризуючи зміст однієї з великих газет Нью-Йорка в хроніці, опублікованій в аргентинській «La Nación» 15 липня 1885 р. Х. Марті писав з іронією: «Кожен номер "Herald" – свого роду поема! В останніх номерах: багато жінок покінчили життя самогубством; багато чоловіків вбивають себе, найбільше серед них емігрантів-німців, вони живуть, поки у них не залишиться останній цент, з ним і гинуть; є багато повідомлень про кінні перегони, про хлюстів з багатих будинків, які добре їздять верхи й високо стрибають. Є багато новин про бейсбол» [7, с. 250–251].

Практика орієнтованих на прибуток видань докорінно суперечила гуманістичним, просвітницьким поглядам Х. Марті на роль преси як активного соціального вихователя, котрий розвиває розум і почуття читачів, озброює їх об'єктивними знаннями про дійсність, сприяє духовному піднесенню мас [3]. На думку кубинського публіциста, абсолютно неприпустимим є свідоме культивування пресою нищих тваринних проявів людської натури.

У хроніці «Призовий бокс» Х. Марті писав: «Ми жахаємося – немов зустрівши Каїна на вулицях сучасного міста – коли мистецтво і друк плазують біля ніг людини-звіра» [8, с. 255]. Він був обурений тим, що комерційно орієнтовані видання всіляко прославляли відомих своєю жорстокістю, хвалькуватих і цинічних боксерів-професіоналів, зображуючи їх як видатних людей або вищих істот (гуманіст протестував і проти спроб північноамериканської преси романтизувати варварське видовище – бій биків, зауважуючи при цьому, що корида здатна «і людину перетворити на бика»).

Результатом схиляння преси перед «людиною-звіром», культивування нею жорстокості, тваринних інстинктів ставало моральне здичавіння обивателів, які під щоденним впливом масових сенсаційних газет і всього способу життя тодішнього північноамериканського суспільства втрачали нормальні людські почуття жалю й співчуття, переставали помічати горе й біль інших людей. Найчастіше в підсумку люди виявлялися нездатними адекватно реагувати на те, що відбувається навколо, на жахливі, огидні за своєю суттю події, оскільки у них зміщувалися моральні критерії, вони втрачали чутливість до зла. Прогресувала дегуманізація осо-

бистості, яка все більше нагадувала «людину-звіра».

«Це країна варварів, – писав Х. Марті про Сполучені Штати в хроніці “Бокс – Салліван проти Кілрейна”, – тут не говорять ні про що, крім як про поєдинок двох боксерів – Кілрейна й Саллівана. Від Сан-Франциско до Нью-Йорка перше, що колоритно розписують газети в художній манері, що нагадує роман, – це те, чим займалися вчора боксери, що їсть Салліван, щоб скинути зайву вагу, що робить Кілрейн, щоб зміцнити свої ноги. Про них пишуть більше, ніж про катастрофу в Джонстауні, де все ще потрібні домовини для загиблих» [8, с. 279–280].

Наочне підтвердження моральної спустошеності й цинізму обивателів, що поширилися під впливом «комерційної преси», було дано публіцистом в хроніці «Призовий бокс» під час опису розмов американських уболівальників, які їдуть в потязі на черговий «матч століття» з професійного боксу: «... Потягуючи міцні напої, вони розповідають, що Хінен помер після бою з Моррісеєм, а Джонс, б'ючись з Маккула, отримав такий удар в обличчя, що звалився на землю і його рвало як від струсу мозку, а цей Мейс був великий боксер, руки у нього крутилися, як крила вітряка, і він одним ударом перебив шию Аллену. І сонячні потоки ллються у вікна вагона!» [8, с. 258].

Виразна фраза публіциста, що завершує абзац, створює потужний ефект контрасту, особливо підкреслює духовну порожнечу балакучих любителів боксу й оголює гнітючу протиприродність всього того, що відбувається у вагоні. Поруч з великою й вічною Природою, символом якої є сонячні промені, які ллються у вікна, особливо жалюгідний й мізерний мають вигляд скалічені людські істоти, захоплені нищими переживаннями.

Створюючи культ «людини-звіра», журналісти «комерційної преси» самі часто опинялися в полоні заохочуваних ними почуттів і спонукань, не гідних людини. Вихвалання насильства і схиляння перед ним, як показав Х. Марті, стало однією з істотних причин широкого розповсюдження цинізму серед людей, які пишуть для великої преси. Гуманіст був подивований відвертим, нічим не прикритим нахабством, з яким північноамериканські журналісти обговорювали на сторінках найбільших видань плани анексії Куби й заселення її американськими колоністами (за зразком захоплення північних штатів Мексики в 1848 р., силою приєднаних до території США) або описували авантюристичні проекти захоплення землі сусідньої Канади і здійснити нові захоплення на півночі Мексики, а потім віддати придбані на-

сильно території під заселення «незадоволеними» американцями, щоб «заспокоїти» учасників соціальних протестів і тим самим притупити гостроту внутрішніх проблем, що наростали в Сполучених Штатах [9, с. 207].

У хроніці, опублікованій в газеті «La Nación» (Аргентина) 6 липня 1885 р., Х. Марті описав реакцію вашингтонської «Sunday Herald» на заяву уряду про те, що Мексика і Центральна Америка «викликають заклопотаність у Сполучених Штатах». Газета розмістила висловлювання члена урядового кабінету, який заявив з цього приводу, що «зовнішня політика Сполучених Штатів буде ґрунтуватися на гуманістичних принципах відповідно до потреб англосаксонської цивілізації». Публіцист з іронією й гіркотою відгукнувся на цю цинічну публікацію: «Центральна Америка? Хто знає, чим буде завтра Центральна Америка! Мексика? Хто знає, чим буде завтра бржава Мексика!» [10, с. 97].

Х. Марті бачив, що цинізмом були спотворені найсвітліші й святі почуття людини, такі, наприклад, як любов до Батьківщини. «Патріотизм заслуговує захоплення, але він стає виразкою, якщо його перетворити на професію», – писав публіцист про шовіністично налаштованих американських журналістів і політиків [11, с. 199].

Глибоке обурення кубинського автора викликав професійний цинізм журналістів північноамериканської «комерційної преси», які є нечутливими до горя й страждання людей, не поважають гідність людини і принцип невторчання в особисте життя, яке публіцист називав «священним і недоторканим». Неприйняття журналістської практики, що допускає проникнення в особисте життя людей з метою здобуття сенсаційних і скандальних подробиць, виявилось в Х. Марті під час опису звичайної, рутинної діяльності редакції великої газети (у хроніці «Приватна кореспонденція газети “El Partido Liberal”»). Перед письмовим столом головного редактора збираються журналісти – його співробітники: «Що принесли? – Про смерть. – Дати однією колонкою! – Про розлучення. – Дати двома! – Скандал. – Увага! Беріть з собою шість репортерів, дайте скандал на цілу шпальту!» [2, с. 160].

Публіцист пояснював своїм латиноамериканським читачам, що навіть президент Сполучених Штатів не захищений від образливого вторчання преси в його особисте життя. У хроніці, опублікованій 3 червня 1886 р. в газеті «La Nación», Х. Марті описував бурхливу реакцію «комерційної преси» на рішення президента Клівленда одружитися з невідомою широкою загалом дівчиною з провінції. Журналісти, до крайності роздратовані мовчанням президента

щодо подробиць майбутнього весілля, з жорстокою наполегливістю прагнули дізнатися про його наміри. «Розгорнулася свого роду битва між президентом з його мовчанням і газетами з їх наполегливим допитиванням...», – писав Марті. – І президент був переможений!» [12, с. 480].

Репортери дізналися про плани Клівленда, що трималися в секреті: одного разу, коли президент вирішив без зайвого розголосу покататися на катері разом з нареченою, на маршруті його вже чекав пароплав з командою репортерів газети «The Sun» на борту, які потім докладно описали весь президентський пікнік. Журналісти в пошуках пікантних подробиць кинулися в провінцію, опитали родичів нареченої, її друзів дитинства, розшукали навіть її колишнього сердечного друга – і про все це повідомили в газеті. Не дивно, що Клівленд, що з'явився після свого весілля серед шеренги журналістів, мав вигляд «полоненого високого рангу серед військових, які виграли кампанію» [12, с. 480].

Відаючи данину справедливості, кубинський публіцист помічав, що преса Сполучених Штатів користується своїм впливом і з доброю метою. Так, під натиском деяких газет були зірвані плани Клівленда повернути ветеранам роботодавницької конфедерації південних штатів їх бойові прапори, відвойовані противниками рабства під час громадянської війни [11, с. 199].

На думку Х. Марті, редактори «комерційної преси» висувають до журналістської інформації переважно дві істотних вимоги: «жвавість» і «постійна новизна матеріалу» є обов'язковими. При цьому «гарна англійська мова не така вже і важлива...». Однак публіцист доходить висновку: основна проблема полягає не в тому, що таким газетам бракує літературної обробки. Він описував процес редагування, «доведення» репортерських матеріалів досвідченими журналістами в редакційних відділах, внаслідок чого необхідний зовнішній лиск забезпечували навіть роботам, присвяченим незначущим темам. На думку кубинського публіциста, виданням і їхнім журналістам бракувало набагато важливішого – «безкорисливості, якої бракує також всій нації; людського тепла, яке полягає в тому, щоб бачити себе одночасно й окремою людиною, і частиною світу, а не бути над ним, наче ти йому нічого не винен, і не дивитися на нього лише як на джерело новин» [2, с. 161].

Х. Марті вважав також, що публікаціям «комерційної преси» бракує гідності – «прихованої сили, що походить від мужності й чесності автора – гідності, що не виключає ні поваги до людей, ні неминучих у житті поступок...». Він переконався, що журналіст, який працює на видавця-комерсанта, найчастіше змушений приховувати свою думку чи замовчувати значущі ре-

чі, які можуть виявитися неприйнятними для підприємця, що оплачує послуги журналіста. Публіцист не оминув увагою і той факт, що в гонитві за сенсаціями журналісти «комерційної преси» не гребували вдаватися до безпідставних домислів: нерідко «екстремний випуск висиджується на стільці...» [4, с. 144].

Х. Марті засуджував практику підготовки «замовних» публікацій, украй негативно ставився до професійної «всеїдності» журналістів «комерційної преси», котрі не звертають увагу на те, хто й навіщо замовляє їм публікацію – аби вона була добре оплачена. Він порівнював такого журналіста з шевцем, якому байдуже, яких поглядів дотримується клієнт-замовник чобіт. «Але у випадках, коли мова йде про твори думки, все ж потрібно бачити, хто ж замовляє», – наголошував публіцист [2, с. 161]. Сам Х. Марті, який співпрацював з великими газетами (до яких належали не тільки нью-йоркські «The Sun» і «The Hour», але й аргентинська «La Nación»), не допускав принципових поступок її власникам і редакторам, хоча і був змушений рахуватися з їхніми думками та порадами. Таким чином, зауваження Х. Марті щодо «комерційної преси» не тільки були думкою стороннього спостерігача, але й сформулювалися й під впливом особистого авторського досвіду.

Неприйняття публіцистом «комерційної преси» відбувалося через невідповідність її реальної суспільної ролі та практичної діяльності гуманістичним, просвітницьким ідеалам Х. Марті, його розуміння соціальної ролі періодичної преси як сили, що сприяє просвіті та духовному піднесенню людей, створенню умов для перетворення суспільства на засадах розумності та соціальної справедливості. «Комерційна преса», що маніпулювала читацькою масою в інтересах політичної та економічної еліти й культивувала в людях «людину-звіра», піддалася в публіцистиці автора осуду і як рід журналістики, не сумісної з гуманістичними морально-етичними принципами просвітництва. Публіцист засудив комерційну пресу за відсутність реального інтересу до сфери праці та духовної творчості, за прагнення підлаштуватися під настрої натовпу в гонитві за комерційним успіхом, а також за відхід від якісного змістового навантаження публікацій внаслідок фактичного ухилення «комерційної преси» від виконання соціально-просвітницької ролі.

Х. Марті відкидав поширене в англо-американській школі журналістики його епохи уявлення про журналіста як про реєстратора фактів, котрий відсторонено й неупереджено фіксує події, що відбуваються, не втручаючись в них, щоб потім точно й неупереджено повідомляти новини читачеві. У розумінні кубин-

ського публіциста журналістові має бути властива насамперед людяність, що передбачає співчуття до людей і прагнення служити їм, щоб не бути стороннім спостерігачем життя, який розглядає її лише як джерело новин.

Хосе Марті виступив як один із перших в історії критиків масової ринково орієнтованої журналістики, розглядаючи й оцінюючи її з просвітницьких гуманістичних позицій. І хоча його майстерні публіцистичні роботи, присвячені аналізу преси США, були відомі більше в країнах Латинської Америки, ніж в самих Сполучених Штатах, заслуга їх автора незаперечна: Х. Марті став першим, хто системно описав і оцінив журналістику в англосаксонському стилі, допоміг латиноамериканським читачам у поглибленому пізнанні цього соціально-культурного феномена.

1. *Marti J.* El monumento de la prensa. Los periodistas de Nueva York / Jose Marti // Obras Completas. – La Habana, 1963. – Т. 11.

2. *Marti J.* Correspondencia particular de «El Partido Liberal». Johnatan y su continente / Jose Marti // Obras Completas. – La Habana, 1963. – Т. 12.

3. *Короченский А. П.* Публицистика Хосе Марти (1853–1895). Идейно-мировоззренческая система твор-

чества публициста-просветителя / А. П. Короченский ; Междунар. ин-т журналистики и филологии. – Ростов н/Д, 1998 ; *Короченский А. П.* Концепция журналистики Хосе Марти // Научные ведомости Белгород. гос. ун-та. Сер.: Филология. Журналистика. Педагогика. Психология. – Белгород, 2009. – № 6 (61). – Вып. 3; С. 49–58 ; № 14 (69). – Вып. 4, С. 24–33.

4. *Marti J.* Bailes, politica y huelgas / Jose Marti // Obras Completas. – La Habana, 1963. – Т. 12.

5. *Marti J.* Nueva York en manos de rufianes / Jose Marti // Obras Completas. – La Habana, 1963. – Т. 10.

6. *Marti J.* Repertorios, revistas y mensuarios literarios y cientificos de Nueva York / Jose Marti // Obras Completas. – La Habana, 1963. – Т. 13.

7. *Marti J.* Revista y resumen de los problemas actuales en los Estados Unidos. / Jose Marti // Obras Completas. – La Habana, 1963. – Т. 10.

8. *Marti J.* Pugilato-Sullivan contra Kilrain / Jose Marti // Obras Completas. – La Habana, 1963. – Т. 12.

9. *Marti J.* Acontecimientos interesantes. Míchico en Estados Unidos / Jose Marti // Obras Completas. – La Habana, 1963. – Т. 11.

10. *Marti J.* Nuestras tierras latinas / Jose Marti // Obras Completas. – La Habana, 1963. – Т. 8.

11. *Marti J.* El monumento de la prensa. Los periodistas de Nueva York / Jose Marti // Obras Completas. – La Habana, 1963. – Т. 11.

12. *Marti J.* Matrimonio del presidente Cleveland / Jose Marti // Obras Completas. – La Habana, 1963. – Т. 10.

Подано до редакції 06. 12. 2013 р.

Korochensky A. P. Social and political journalism as a field of intercultural communication: Jose Marti about North American press of 1880 s.

The article deals with analysis of Jose Marti's social and political journalism, with studies of the particularities of American reality representation in his journalistic works written for some Latin American editions. The evolution of Jose Marti's views on role and functions of qualitative press, on malignancy of "commercial press" for the society development is emphasized.

Keywords: social and political journalism, commercial press, social role of journalism, Josй Martн.

Короченский А. П. Публицистика как поле межкультурной коммуникации: Хосе Марти о североамериканской прессе 1880-х гг.

Статья посвящена анализу публицистики Хосе Марти, рассмотрению особенностей репрезентации им реалий американской жизни в публицистических текстах, созданных для ряда латиноамериканских изданий. Обращается внимание на эволюцию взглядов Х. Марти на роль и функции качественной прессы, на пагубность «коммерческой прессы» для развития общества.

Ключевые слова: публицистика, коммерческая пресса, социальная роль журналистики, Хосе Марти.